

El bon senderi

'Senderi' significa 'judici' i també 'discerniment', dues condicions necessàries per poder copsar la importància dels valors en la societat actual. Senderi és també el nom d'una nova publicació que en el seu doble format –paper i electrònic– vol ser un punt de referència de l'educació en els valors ètics.

La veritable educació no es limita a la transmissió d'uns coneixements. Entre els seus objectius hi ha també la formació de ciutadans lliures, responsables i sobretot crítics davant la realitat. Aquest vessant, tant o més important que el primer, només és possible a través de l'educació en valors.

L'educació en valors no té res a veure amb el sectarisme, ans té molt a veure amb la tolerància i la capacitat per viure en un sistema que té la pluralitat com a tret distintiu. La democràcia no serà viable si les persones, a banda de mantenir les seves creences i idees, no són capaces de trobar un espai comú.

En el nostre context, l'educació en valors esdevé un objectiu fonamental per a la societat i per aquest motiu el grup de Fundacions FUS ha llançat el butlletí *Senderi* en què participen també un seguit d'associacions i institucions que han demostrat amb aquesta iniciativa i amb d'altres al llarg de la seva trajectòria una sensibilitat especial envers aquesta qüestió.

Un espai d'intercanvi. *Senderi* té la voluntat d'oferir un espai d'intercanvi d'experiències, idees i recursos materials. En principi apareix en un doble format imprès per una banda i a Internet per l'altra, però en una fase posterior només es farà en la seva versió electrònica. Això es produirà en el moment que es consideri que el projecte ja és prou conegut.

Cada entitat hi aporta les seves propostes i la seva pròpia experiència així com el seu punt de vista sobre el tema. És per això que, segons Teresa Climent, de la Fundació Serveis de Cultura Popular, "cal destacar l'esforç que representa coordinar associacions tan diverses perquè totes aquestes aportacions particulars conflueixin en un projecte comú que és impulsar l'educació en valors".

En el seu primer número *Senderi* té propostes força interessants com per exemple l'article "L'altre no és problema, és una oportunitat", signat per Montserrat Casals i Teresa Garrell en què s'explica la tasca de l'Institut d'Educació Secundària Lauro, un centre de titularitat pública, ubicat en el terme municipal de les Franqueses del Vallès, que acull alumnes de famílies de procedència socioeconòmica i cultural diversa, amb predomini d'un nivell baix. Hi podem trobar

quests materials són un conjunt heterogeni d'entitats, organitzacions i institucions com Intermón, Mans Unides, l'Institut de la Dona del Ministeri d'Afers Socials o l'Organització d'Estats Americans. Tampoc no hi falten esments a llibres apareguts recentment al mercat i que, sense situar-se en l'àmbit específic de la pedagogia, estan directament relacionats amb la temàtica dels valors, com és el cas d'*En què creuen els qui no creuen*.

En aquest llibre un pensador laic, Umberto Eco, i un de religiós, el cardenal Cario Maria Martini, debaten, per mitjà de diverses cartes creuades, sobre els valors bàsics de l'home contemporani i la seva necessitat.

Quins valors? Una de les qüestions més importants a l'hora de parlar sobre els valors i actuar en conseqüència és saber a què ens referim. Respondre a la qüestió és evitar la vaguetat conceptual que sempre allunya de la pràctica i per tant de la realitat. Josep Maria Puig

Rovira, professor de teoria i història de l'educació a la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona explica que "no es tracta de fer una llista exhaustiva sinó que els valors han d'anar emergint a partir de problemes concrets com la pau, la guerra, les relacions amb els altres, etc. Les eines que tenim per resoldre aquests problemes són la intel·ligència i la capacitat moral que evidentment poseïm però que cal educar". I afegeix que "per fer-ho no partim del no res, disposem d'una cultura moral, d'una tradició, com per exemple els drets humans". De tota manera insisteix a dir que "es pot parlar de solidaritat, de justícia, d'autonomia de criteri, però és difícil i poc útil fer-ho fora dels problemes, en abstracte".

En la seva opinió "hi ha hagut un renovat interès pels valors en l'educació en

també el recull d'altres experiències d'educació en valors com la de l'Escola Joan Miró de Barcelona i una descripció dels diversos programes també en aquesta mateixa línia que ha dut a terme la Federació Catalana de l'Esplai en els darrers vuit anys. Es tracta de propostes didàctiques de caràcter lúdic, dramàtic, plàstic, ecològic, musical... vertebrades per centres d'interès (per a infants de tres a dotze anys) i projectes (per a adolescents de dotze a disset anys), amb una durada d'un curs.

Materials pedagògics. El contingut d'aquest número es completa amb ressenyes força acurades de materials pedagògics relacionats amb l'educació en valors en sentit ampli (comerç just, medi ambient, etc.) tant en format imprès com en format audiovisual. Els proveïdors d'a-

els darrers deu anys després d'una etapa de menysteniment pel fet que aquest concepte patia el llast de molts anys de "Formació del Espiritu Nacional" i "nacional catolicisme". Segons Josep Maria Puig Rovira, "l'educació, seguint l'esquema general dominant de racionalitat orientada a la tècnica, ha posat molt èmfasi en el com i poc en el perquè. Sense negar el valor de l'eficàcia, la construcció d'una societat amb ciutadans lliures és una comesa de primer ordre".

Un dels reptes més importants de l'educació en valors és el de la multiculturalitat creixent de les societats occidentals. Catalunya no és aliena a aquesta tendència. Per a Josep Maria Puig Rovira, "hi pot haver valors diferents per això la societat és plural però sempre n'hi ha de comuns, com per exemple el diàleg. Aquest tipus de societat, que és la nostra, ha de buscar un equilibri entre el reconeixement de les diferències i un mínim comú denominador necessari per tirar endavant".

Albert Punsola

Una tasca continuada

Fa uns tres o quatre anys en el patronat de les Fundacions va sorgir la idea i la preocupació de treballar en la línia dels valors. Cadascuna de les fundacions va començar a actuar en l'àmbit que li és més propi: la Fundació Jaume Bofill, en la recerca i la Fundació Serveis de Cultura Popular, en la divulgació. Es va configurar així un programa que es va batejar amb el nom de Senderi, en el sentit de judici i discerniment, dues eines essencials per copsar els valors. La primera iniciativa que es va fer en el marc d'aquest programa va ser la publicació d'uns manuals –fruit de la col·laboració entre l'editorial EUMO i la Fundació dels Serveis de Cultura Popular– que configuren la col·lecció "Senderi, quaderns d'educació ètica". En aquesta col·lecció, que ja ha arribat al número 24, s'han tractat temes com ara els mitjans de comunicació, ètica i consum, l'amistat, el quart món, la interculturalitat, el fet religiós, entre d'altres. Es tracta de materials adreçats a la comunitat educativa que tenen dos objectius bàsics: facilitar la reflexió i la formació en el camp dels valors i generar actituds concretes davant problemes de la vida quotidiana. Els dos darrers números han estat dedicats a Europa i a l'estat del benestar. Aquesta primera acció s'ha vist completada amb l'elaboració d'un inventari dels materials didàctics i educatius en els centres destinats a la formació en valors i, finalment, amb el sorgiment de la publicació *Senderi*.